

Samenvatting van het advies van de Europese toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) over de mededeling van de Europese Commissie aan de Raad en het Europees Parlement over de oprichting van een Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit

(De volledige tekst van dit advies is beschikbaar in de Engelse, Franse en Duitse taal op de website van de Europese toezichthouder voor gegevensbescherming (EDPS) <http://www.edps.europa.eu>)

(2012/C 336/05)

1. Inleiding

1.1. Raadpleging van de EDPS

1. Op 28 maart 2012 heeft de Commissie een mededeling aangenomen, getiteld „De aanpak van criminaliteit in het digitale tijdperk — Oprichting van een Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit” ⁽¹⁾.

2. De EDPS stelt vast dat de Raad zijn conclusies betreffende de oprichting van een Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit op 7-8 juni 2012 heeft bekendgemaakt. ⁽²⁾ De Raad keurt de doelstellingen van de mededeling goed, steunt de onderbrenging van het Centrum (ook bekend als het „EC3”) bij Europol en de toepassing van bestaande structuren voor transversaal werk tussen de verschillende partijen bij de criminaliteitsbestrijding, bevestigt dat het EC3 moet fungeren als contactpunt in de strijd tegen cybercriminaliteit en dat het EC3 nauw zal samenwerken met de relevante agentschappen en betrokken partijen op internationaal niveau, en verzoekt de Commissie om in samenwerking met Europol de draagwijdte nader af te bakenen van de specifieke taken die nodig zijn om het EC3 per 2013 operationeel te maken. In de conclusies ontbreken echter verwijzingen naar het belang van grondrechten, en met name de bescherming van gegevens, bij de oprichting van het EC3.

3. Voordat de mededeling van de Commissie werd aangenomen, kreeg de EDPS de gelegenheid informele opmerkingen over de ontwerpmededeling te maken. In deze opmerkingen benadrukte de EDPS dat gegevensbescherming een essentieel aspect vormt dat bij de opzet van het Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit (hierna „het EC3” genoemd) in aanmerking moet worden genomen. Helaas zijn de opmerkingen die in de informele fase zijn gemaakt niet meegenomen in de mededeling. In zijn conclusies verzoekt de Raad om het EC3 volgend jaar al operationeel te maken. Daarom moet rekening worden gehouden met gegevensbescherming bij de volgende stappen, die al op zeer korte termijn zullen volgen.

4. Dit advies betreft het belang van gegevensbescherming bij de oprichting van het EC3 en reikt specifieke suggesties aan die in aanmerking kunnen worden genomen bij het opstellen van het statuut van het EC3 en de herziening van het rechtskader voor Europol. Daarom heeft de EDPS op eigen initiatief het onderhavige advies uitgebracht op basis van artikel 41, lid 2, van Verordening (EG) nr. 45/2001.

1.2. Reikwijdte van de mededeling

5. In haar mededeling heeft de Commissie van haar voornemen een Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit op te richten, een van de prioriteiten van de interneveiligheidsstrategie gemaakt ⁽³⁾.

6. De mededeling noemt een aantal voorbeelden van cybercriminaliteit waarmee het EC3 zich zou moeten bezighouden: computerdelicten door georganiseerde criminele bendes, in het bijzonder de delicten die zeer winstgevend zijn, zoals internetfraude; computerdelicten die de slachtoffers ernstige schade berokkenen, zoals seksuele uitbuiting van kinderen via het internet; en computerdelicten die de kritieke systemen op het gebied van informatie- en communicatietechnologie (ICT) in de Unie ernstig schaden.

7. Wat de werkzaamheden van het EC3 betreft, vermeldt de mededeling vier kerntaken ⁽⁴⁾:

- fungeren als Europees knooppunt voor informatie over cybercriminaliteit;
- bijeenbrengen van de Europese deskundigheid op het gebied van cybercriminaliteit om de lidstaten bij de opbouw van capaciteit te ondersteunen;

⁽¹⁾ Cybercriminaliteit is in de EU-wetgeving niet gedefinieerd.

⁽²⁾ Conclusies van de Raad betreffende de oprichting van een Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit, 3172e vergadering van de Raad Justitie en Binnenlandse zaken van 7 en 8 juni 2012 te Luxemburg.

⁽³⁾ De EU-interneveiligheidsstrategie in actie: vijf stappen voor een veiliger Europa. COM(2010) 673 definitief, 22 november 2010. Zie ook het advies van de EDPS over deze mededeling, uitgebracht op 17 december 2010 (PB C 101 van 1.4.2011, blz. 6).

⁽⁴⁾ Mededeling blz. 4-5.

- ondersteunen van de onderzoeken van de lidstaten naar cybercriminaliteit;
- de spreekbuis worden van de onderzoekers van cybercriminaliteit van de rechtshandhavingsinstanties en de rechtbanken in de EU.

8. De informatie die het EC3 verwerkt, zal worden verzameld uit een „breed scala van openbare, particuliere en open bronnen” en is bedoeld om de politiegegevens te verrijken. Er zou informatie worden „geïntegreerd over cyberdelicten, de methoden die door de daders worden toegepast en de verdachten”. Voorts zullen andere Europese agentschappen en organen rechtstreeks bij de activiteiten van het EC3 worden betrokken, niet alleen via de programmaraad van het EC3, maar in voorkomend geval ook door operationele samenwerking.

9. De Commissie stelt voor het EC3 te laten fungeren als natuurlijk contactpunt voor de activiteiten van Interpol op het gebied van cybercriminaliteit en van andere internationale politiediensten die zich met de bestrijding van cybercriminaliteit bezighouden. Samen met Interpol en strategische partners overal ter wereld zou het EC3 moeten streven naar een betere coördinatie van de strijd tegen cybercriminaliteit.

10. Praktisch gezien komt het voorstel van de Commissie erop neer dat het EC3 bij Europol wordt ondergebracht. Het EC3 wordt opgericht „binnen Europol” ⁽¹⁾ en zal dus binnen het rechtskader van Europol vallen ⁽²⁾.

11. De belangrijkste veranderingen die het voorgestelde EC3 volgens de Europese Commissie ⁽³⁾ teweeg zal brengen voor Europol zijn: i) uitbreiding van middelen om gegevens uit verschillende bronnen efficiënter te kunnen verzamelen, ii) uitwisseling van informatie met partners buiten de wereld van rechtshandhavingsdiensten (voornamelijk uit de particuliere sector).

1.3. *Strekking van het advies*

12. Dit advies van de EDPS heeft tot doel:

- de Commissie te verzoeken duidelijkheid te verschaffen over de reikwijdte van de activiteiten die het EC3 zal ondernemen, voor zover deze van belang zijn voor de bescherming van gegevens;
- de geplande activiteiten te beoordelen in de context van het rechtskader van Europol, en met name hun verenigbaarheid met dat kader;
- relevante aspecten te benadrukken met betrekking tot welke de wetgever nadere bijzonderheden moet verstrekken in het kader van de toekomstige herziening van het rechtskader van Europol teneinde een hoger niveau van gegevensbescherming te waarborgen.

13. Het advies is als volgt gestructureerd. In deel 2.1 wordt uiteengezet dat gegevensbescherming een essentieel element vormt bij de oprichting van het EC3. In deel 2.2 wordt ingegaan op de verenigbaarheid van de in de mededeling gestelde doelstellingen voor het EC3 met het mandaat van Europol. Deel 2.3 behandelt de samenwerking met de particuliere sector en internationale partners.

3. **Conclusies**

50. De EDPS beschouwt de bestrijding van cybercriminaliteit als fundamenteel voor de veiligheid en beveiliging in de digitale ruimte en het scheppen van het nodige vertrouwen. De EDPS merkt op dat de naleving van gegevensbeschermingsregelingen als een integraal onderdeel van de strijd tegen cybercriminaliteit moet worden aangemerkt en niet als een belemmering voor de effectiviteit van de inspanningen.

51. In de mededeling wordt melding gemaakt van de oprichting van een nieuw Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit binnen Europol, terwijl Europol al een aantal jaren over een dergelijk centrum beschikt. De EDPS zou het op prijs stellen als er meer duidelijkheid wordt geschapen over de nieuwe capaciteiten en activiteiten op basis waarvan onderscheid kan worden gemaakt tussen het nieuwe EC3 en het bestaande centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit bij Europol.

⁽¹⁾ Zoals aanbevolen in een in februari 2012 gepubliceerde uitvoerbaarheidsstudie waarin de verschillende mogelijkheden worden onderzocht (handhaving status-quo, onder beheer/onderdeel van Europol, virtueel centrum). http://ec.europa.eu/home-affairs/doc_centre/crime/docs/20120311_final_report_feasibility_study_for_a_european_cybercrime_centre.pdf

⁽²⁾ Besluit 2009/371/JBZ van de Raad van 6 april 2009 tot oprichting van de Europese Politiedienst (Europol).

⁽³⁾ Persmededeling van 28 maart. Veelgestelde vragen: het nieuwe Europees Centrum voor de bestrijding van cybercriminaliteit. Referte: MEMO/12/221. Datum: 28.3.2012 <http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=MEMO/12/221>

52. De EDPS adviseert de bevoegdheden van het EC3 helder te definiëren en deze niet alleen maar te schetsen onder verwijzing naar het concept „computercriminaliteit” zoals opgenomen in de wetgeving voor Europol. Ook moeten de bevoegdheden en waarborgen voor gegevensbescherming van het EC3 in het kader van de herziening van de wetgeving voor Europol invulling krijgen. Totdat de nieuwe Europol-wetgeving in werking treedt, beveelt de EDPS aan dat de Commissie deze bevoegdheden en gegevensbeschermingswaarborgen uiteenzet in het statuut van het EC3. Daarbij kan onder meer gedacht worden aan:

- een duidelijke omschrijving van de gegevensverwerkingstaken (onderzoeken en operationele ondersteuning) waarmee het EC3 zich kan bezighouden, hetzij alleen, hetzij in samenwerking met gemeenschappelijke onderzoeksteams, en
- duidelijke procedures die er enerzijds voor zorgen dat de rechten van het individu worden geëerbiedigd (met inbegrip van het recht op gegevensbescherming), en anderzijds garanties bieden dat bewijsmateriaal rechtmatig is verkregen en voor een rechter kan worden gebruikt.

53. De EDPS is van oordeel dat uitwisselingen van persoonsgegevens tussen het EC3 en een „breed scala van openbare, particuliere en open bronnen” bepaalde risico's voor gegevensbescherming met zich brengen, omdat deze vaak gepaard zullen gaan met de verwerking van gegevens verzameld voor commerciële doeleinden en internationale overdrachten van gegevens. Om deze risico's te ondervangen is in het vigerend Europol-besluit bepaald dat, in het algemeen, Europol niet rechtstreeks met de particuliere sector en uitsluitend in zeer concrete omstandigheden met specifieke internationale organisaties gegevens mag uitwisselen.

54. Tegen deze achtergrond en gegeven het belang van deze twee activiteiten voor het EC3 beveelt de EDPS aan te voorzien in passende waarborgen voor gegevensbescherming die in overeenstemming zijn met de bestaande bepalingen in het Europol-besluit. Deze waarborgen moeten worden opgenomen in het statuut van het EC3 die door het oprichtingsteam worden uitgewerkt (en later in het herziene rechtskader van Europol) en mogen in geen geval leiden tot een lager niveau van gegevensbescherming.

Gedaan te Brussel, 29 juni 2012.

Peter HUSTINX

Europese Toezichthouder voor gegevensbescherming
